

1. Referentie

Referentie	Verschelden, G. (2000). <i>Belevingsonderzoek bij kinderen en jongeren. Kinderen en jongeren over hun behoeften aan zorg</i> . Onuitgegeven onderzoeksrapport, UGent, Faculteit psychologie en pedagogische wetenschappen, vakgroep sociale pedagogiek.
Taal	Nederlands
ISBN - ISSN	
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

In dit rapport worden de resultaten besproken van het belevingsonderzoek bij kinderen en jongeren waarin gepeild werd naar hun behoeften aan zorg. Het onderzoek werd uitgevoerd door de Universiteit Gent en het Onderzoekscentrum Kind en Samenleving in opdracht van de Vlaamse Minister voor Cultuur, Gezin en Welzijn gedurende een periode van drie jaren (1997 - 1999). In deel 1 van het rapport worden de achtergronden van het onderzoek beschreven. Het hoe, wat, wie, wanneer en waarom komt aan bod. In deel 2 worden de onderzoeksresultaten besproken. Het gezin en de betekenis van vrienden worden vanuit het standpunt van kinderen en jongeren belicht. Ook het school -en onderwijsgebeuren en leerlingenbegeleiding in het onderwijs worden vanuit hun gezichtspunt toegelicht. Tot slot worden in deel 3 de bevindingen en aandachtspunten uit dit onderzoek naar de behoeften van kinderen en jongeren aan zorg gesitueerd op het vlak van onderzoek, voorzieningen en beleid.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Gezin, onderwijs, vrije tijd
Trefwoord(en)	Begeleiding, hulpverlening, ondersteuning, participatie, schoolwelbevinden, vrienden, welbevinden, zorg

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	Vlaams Minister van Cultuur, Gezin en Welzijn
Onderzoeker(s)	Griet Verschelden Vakgroep Sociale Agogiek Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen UGent Henri Dunantlaan 2 9000 Gent Tel: 09/ 264 62 81 Fax: 09/ 264 64 93 http://www.agogiek-rug.org/ Onderzoekscentrum Kind en Samenleving Nieuwelaan 63 1860 Meise Tel: 02/ 272 07 53 Fax: 02/ 269 78 72 info@k-s.be http://www.k-s.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Welke interventies worden door kinderen en jongeren beleefd als extern aan hun leefwereld? Hoe worden deze interventies door kinderen en jongeren ervaren? Op welke wijze worden interventies door kinderen en jongeren gecategoriseerd en stemmen deze categorisering overeen met deze vanuit volwassenen? Zijn deze categorisering, vanuit het gezichtspunt van kinderen en jongeren, leeftijdsgebonden - of met andere woorden hoe profileren specifiek "jongeren" zich tegenover vermelde vragen?
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Belevingsonderzoek met een kwalitatief en kwantitatief luik In dit onderzoek werd een methode gevonden om kinderen en jongeren in hun eigen taal aan het woord te laten. De eerste fase van dit onderzoek omvat een kwalitatieve bevraging en in een tweede fase worden een aantal gegevens uit het kwalitatieve onderzoeksgedeelte getoetst aan een representatieve steekproef. In een eerste reeks open interviews met kinderen en jongeren van 10, 15 en 20 jaar werd een aantal thema's verzameld waarvan de respondenten aangaven dat ze 'ingrijpend' en/of 'belangrijk' waren. In een volgende reeks interviews met kinderen en jongeren van 10, 15 en 20 jaar werden deze thema's verder uitgediept: welke moeilijkheden ondervonden ze precies, welke (oplossings)strategieën werden gebruikt, hoe hebben de kinderen en jongeren dit ervaren? Vervolgens werden de gegevens uit deze kwalitatieve interviews getoetst aan een representatieve steekproef. Dit gebeurde via een schriftelijke vragenlijst die (thuis of klassikaal) face-to-face werd afgenomen en die kwantitatief werd geanalyseerd.
Onderzochte groep	In totaal werden 51 kinderen en jongeren uit Oost-Vlaanderen geïnterviewd in 115 gesprekken (meestal 2 tot 3 per jongere): 17 10-jarigen, 17 15-jarigen, 17 20-jarigen. Bij deze doelgroep was er voldoende spreiding voor andere criteria zoals geslacht, woonplaats, scholing, sociaal milieu, etnische achtergrond en gezinssamenstelling. De resultaten uit deze interviews (een lijst van situaties waarin kinderen en jongeren aangeven zorg nodig te hebben) werden in een tweede onderzoeksfase voorgelegd aan een representatieve groep van 500 kinderen en jongeren uit 20 geselecteerde gemeenten in Oost-Vlaanderen: 160 10-jarigen, 165 15-jarigen en 175 20-jarigen). Er werden ook 121 jeugdbegeleiders uit de 20 geselecteerde gemeenten bevestigd.
Bereik	Regionaal (Oost-Vlaanderen)

7. Resultaten

Thuis	In hun voorstellingen van het gezin verwijzen 10-, 15- en 20-jarigen niet zozeer naar de vorm van het gezin, maar wel naar het engagement dat de diverse gezinsleden tegenover elkaar aangaan. Het gezin bestaat voor de meeste kinderen en jongeren uit vader en/of moeder en de kinderen. Grootouders behoren in de beleving van kinderen en jongeren niet tot het gezin. Kinderen en jongeren geven in het algemeen aan dat zij geen hulp nodig hebben bij moeilijke situaties die rechtstreeks of onrechtstreeks te maken hebben met hun leven in hun gezin. Kinderen en jongeren beseffen ook dat een gezin realiseren niet eenvoudig is en ze willen voor hun eigen kinderen later veel tijd maken, ook als ze het druk hebben.
Vrienden	Kinderen en jongeren hebben een sterk gedifferentieerd vriendschapsbegrip. Vrienden en vriendschap betekenen heel veel voor kinderen en jongeren maar er zijn ook minder prettige momenten met vrienden (ruzie, uit het oog verliezen, afscheid). Geen vrienden ervaren kinderen en jongeren als problematisch. Hulpverleners en jeugdbegeleiders overschatten waarschijnlijk de hulpvraag bij ruzie en bij verliefdheid. Als kinderen en jongeren problemen hebben, vinden ze het steunend dat hun vrienden er zijn, maar ze praten niet zo vlug over al hun problemen. De resultaten van dit onderzoek bieden weinig ondersteuning voor projecten waarbij vrienden als hulpverleners worden ingeschakeld.
School	Voor kinderen en jongeren is de kern van het schoolgebeuren het contact met leeftijdsgenoten. Kinderen en jongeren zoeken een middenweg tussen plezier maken en les volgen (instrumenteel omdat het belangrijk is voor de toekomst). Ze ervaren op school

	weinig of geen ruimte voor hun eigen inbreng, voor discussie en overleg terwijl ze graag laten zien wat ze kunnen. Huiswerk maken en lessen leren wordt (buiten het leren op school) gezien als een zware belasting van de eigen tijd. Een niet te verwaarlozen minderheid (3 op 10) vindt het moeilijk om tijdens de schoolcarrière veel keuzes te moeten maken (over de school, richting,...). De meerderheid echter ervaart dit niet als problematisch. Kinderen die moeite hebben om de leerstof te begrijpen, durven dit niet altijd zeggen. Een goede leerkracht is voor jongeren betrokken, maar ook deskundig en didactisch vaardig.
Beleids-aanbevelingen	Het gezinsbeleid mag niet herleid worden tot een discussie over gezinsvormen maar moet ook rekening houden met de invulling van het gezin in termen van een engagement van de diverse betrokkenen. Ook opvoeding moet minder gepolariseerd en ruimer opgevat worden in relatie tot het geheel van educatieve activiteiten van de gemeenschap en in een breder, algemeen jeugd-, welzijns- en onderwijsbeleid. Op het vlak van voorzieningen en beleid wijzen de onderzoeksbevindingen op het belang van een duidelijke visieontwikkeling over de gronden waarop interventies in het leven van kinderen en jongeren al dan niet wenselijk zijn. Op die manier komt het jeugd(welzijns)-beleid niet langer tot stand los van de praktijken van kinderen en jongeren zelf. Dit houdt in dat het jeugd(welzijns)beleid waar het nodig is opnieuw haar maatschappelijke rol opneemt om wat kinderen en jongeren waardevol en belangrijk vinden in het publieke debat te brengen.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

Bouverne-De Bie, M., Gruwez, C., Nys, K., Van Crombrugge, H. & Verschelden, G. (2000). Het gezin en de rechten van het kind. Leuven: Acco.

Stuurgroep "Working Together" (2001). Werkboek "Working Together". Brussel. Geraadpleegt op 9 april 2004 op www.inpetto-jeugddienst.be

Vackier, N. (2002). Opvattingen over 'welzijn' en 'begeleiding'. *Welwijs*, 13 (3), 9-11.

Verschelden, G. & Bouverne-De Bie, M. (2000). *Leerlingenbegeleiding: van onderscheiden perspectieven naar gedeelde ervaringen*. Diegem: Kluwer.

Verschelden, G. & Bouverne-De Bie, M. (2000). *Leerlingenbegeleiding: van onderscheiden perspectieven naar gedeelde ervaringen*. Diegem: Kluwer.

Verschelden, G. (1997). *Het ontwikkelen van een operationele definitie van (een) model(len) voor leerlingenbegeleiding in het secundair onderwijs*. Onuitgegeven onderzoeksrapport, UGent, Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, Vakgroep Sociale Agogiek.

Verschelden, G. (2002). *Leerlingenbegeleiding uitgedaagd. Een onderzoek naar het perspectief van jongeren. Gezinsbeleid in Vlaanderen*, 31 (4), 3-13.

Verschelden, G. (2002). *Opvattingen over "welzijn" en "begeleiding". Een sociaal-(ped)agogische analyse van leerlingenbegeleiding als exemplarische thema in het jeugdbeleid*. Gent: Academia Press.

9. Samenvatting

In dit rapport worden de resultaten besproken van het belevingsonderzoek bij kinderen en jongeren waarin gepeld werd naar hun behoeften aan zorg. Het onderzoek werd uitgevoerd door de Universiteit Gent en het Onderzoekscentrum Kind en Samenleving in opdracht van de Vlaamse Minister voor Cultuur, Gezin en Welzijn van 1997 tot en met 1999.

In deel 1 van het rapport worden de achtergronden van het onderzoek beschreven. Er wordt uitgelegd waarom en hoe het onderzoeksinstrument zo werd ontwikkeld dat het zo nauw mogelijk aansluit bij de leefwereld van kinderen en jongeren, met zo weinig mogelijk interferentie van de volwassenen, de onderzoekers. In dit deel wordt de probleemstelling ook historisch gekaderd, binnen het sociaal-pedagogische veld met zijn paradoxen, spanningsvelden en tegenstrijdige kindbeelden. Aangezien het de eerste keer is dat er in Vlaanderen een belevingsonderzoek wordt uitgevoerd naar zorgbehoeften van kinderen en jongeren (10-, 15- en 20-jarigen), wordt de onderzoeksmethode uitgebreid toegelicht. In een eerste fase werd een kwalitatief onderzoek uitgevoerd en in een tweede fase werd het onderzoeksmateriaal uit deze interviews kwantitatief getoetst bij een representatieve steekproef.

In deel 2 komen de onderzoeksresultaten aan bod. Het gezin en de betekenis van vrienden wordt vanuit het gezichtspunt van kinderen en jongeren belicht. Ook het school -en onderwijsgebeuren en leerlingenbegeleiding worden vanuit hun gezichtspunt toegelicht.

Tot slot wordt in deel 3 een uitgebreide bespreking gehouden van wat de aandachtspunten uit dit onderzoek betekenen voor onderzoek, voorzieningen en beleid. Wat voor deze drie terreinen duidelijk aan de orde is, is een betere afstemming op de competenties van kinderen en jongeren.